

عنوان: بررسی نیازهای آموزشی خود مراقبتی بیماران مبتلا به سرطان از عوارض زودرس جسمی اشعه درمانی در مرکز پزشکی سیدالشهدا(ع) وابسته به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان سال ۱۳۷۶

نام دانشجو: لادن قدیری

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناس ارشد پرستاری (داخلی و جراحی)

استاد راهنما: مادالین آراکس

اساتید مشاور: دکتر یاشا مخدومی ، احمد آقازاده

شماره پایان نامه: ۸۱

مقدمه: اشعه درمانی یکی از متداولترین روشهای درمان سرطان می‌باشد. که هدف آن تخریب سلولهای سرطانی با کمترین صدمه به سلولهای طبیعی مجاور است و به دو صورت انجام می‌گردد اشعه درمانی داخلی و اشعه درمانی خارجی. پرتو درمانی حجم هدف علاوه بر سلولهای سرطانی، سلولهای سالم را نیز از بین می‌برد. لذا افرادی که تحت درمان با اشعه قرار می‌گیرند دچار عوارض جانبی می‌شوند. اثرات حاد یا زودرس درمان با اشعه در طول درمان و یا ۳ تا ۶ ماه بعد از اتمام آن ایجاد می‌گردند. اقدامات خود مراقبتی در صورت استفاده می‌توانند در کاهش و یا حذف علائم و نشانه‌های مربوط به عوارض اشعه درمانی کمک کننده باشد و آموزش به بیمار می‌تواند بهترین روش برای کمک در امر مراقبت از خود است. اما پرستار نباید آموزش را براساس فرضیات و به دلخواه برنامه ریزی نماید بلکه با بررسی و شناخت نیازهای آموزشی، برنامه آموزش به بیمار را بایستی مطرح کند. لذا بررسی جهت تعیین نیازهای آموزشی خود مراقبتی بیماران مبتلا به سرطان از عوارض زودرس جسمی اشعه درمانی در مرکز پزشکی سیدالشهدا (ع) وابسته به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گردید تا بر پایه اطلاعات کسب شده طرح آموزشی ارائه گردد.

روش کار: این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که در آن نیازهای آموزشی خود مراقبتی ۱۳۰ بیمار مبتلا به سرطان تحت اشعه درمانی از نواحی سر و گردن، قفسه سینه، شکم و لگن در مورد عوارض زودرس جسمی مورد سنجش قرار گرفته است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بوده که در دو بخش تنظیم شده، بخش اول در رابطه با مشخصات فردی و اجتماعی و بخش دوم در رابطه با نیازهای آموزشی خود مراقبتی از عوارض زودرس جسمی بود که خود از دو قسمت تشکیل شده است.

یافته‌ها: نیازهای آموزشی خودمراقبتی اکثر بیماران از: ۱) عوارض زودرس پوستی (۵۳/۱٪)، عوارض زودرس عمومی (۶۸/۵٪)، عوارض زودرس گوارشی ناحیه سر و گردن (۶۰/۱٪)، قفسه سینه (۶۶/۷٪)، شکم و لگن (۶۴/۵٪) و عوارض زودرس ادراری، تناسلی (۵۳/۱٪) متوسط بود. از بین متغیرهای مورد بررسی نیازهای آموزشی خود مراقبتی از عوارض زودرس پوستی با سن ($r=0.17, P=0.05$) همبستگی ضعیف و معکوس و با سطح تحصیلات ($X=10.7, P=0.013$) و کسب اطلاعات ($P=0.002$)، دارای ارتباط معنی‌دار بود همچنین سطح تحصیلات با نیازهای آموزشی خود مراقبتی از عوارض زودرس عمومی ($X=11.9, P=0.026$)، گوارشی ناحیه سر و گردن ($P=0.034$)، گوارشی قفسه سینه ($P=0.049$)، گوارشی ناحیه شکم و لگن ($P=0.039$) و عوارض زودرس ادراری - تناسلی ($P=0.045$) دارای ارتباط معنی‌دار بود در حالیکه سایر متغیرها فاقد ارتباط بودند. در رابطه با ارائه طرح آموزشی یافته‌ها نشانگر آن بود که از بین متغیرهای مورد بررسی سطح تحصیلات عامل تعیین کننده‌های در برنامه ریزی این طرح بوده است.

نتیجه‌گیری: اکثر بیماران در رابطه با خودمراقبتی از عوارض زودرس جسمی اشعه درمانی از نیاز آموزشی متوسط برخوردار بودند. لذا با توجه به موارد فوق طرح آموزشی بر اساس نیازهای آموزشی بیماران ارائه گردید تا پرستاران بدینوسیله جهت مقابله با عوارض جانبی اشعه روشهای خودمراقبتی مناسب را ارائه دهند.

واژه‌های کلیدی: نیازهای آموزشی، خود مراقبتی، بیماران مبتلا به سرطان، عوارض زودرس جسمی، اشعه درمانی